

**CENTRUM VOOR ACTIEVE
NETWERKONTWIKKELING EN
OMGEVINGSONDERSTEUNING**

Een geïntegreerd multimodaal totaalconcept voor moeilijk begeleidbare jongeren en hun omgeving

Reeds van voor 1988 vinden enkele voorzieningen (Oranjehuis, Pieter Simonon, De Wissel) elkaar in hun zoektocht naar een bijzonder aanbod voor jongeren die niet in "gewone" voorzieningen konden worden opgevangen.

Dit pionierswerk kreeg in 1991 erkenning via het "ZIB-project". Prof Walgrave en de Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie van de KUL begeleidden het experiment. Het onderzoek betreffende de zeer intensieve begeleidingstehuizen¹ toonde in 1993 aan dat een aparte begeleidingsformule voor zeer moeilijk te begeleiden jongeren nodig was. Evenzeer werd duidelijk dat die begeleidingen slechts konden opgenomen worden mits bijkomende (financiële én personele) middelen, gegarandeerde time-outmogelijkheden en een hoger aantal toegelaten "externe" dagen. De ZIB's zetten daar opnameplicht en behoudsengagement tegenover en zetten nog andere -voor de sector grensverleggende- experimenten op.

Een chronologisch vervolg kwam er op 01.07.95 met het "Samenwerkingsverband Voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand". Albezon, Oikoten en 't Neerhof voegden zich bij de 3 ZIB's om verder aan methodiekontwikkeling te doen, vanuit het geloof dat -zij het niet "evidence based"- hun experiment effect ressorteerde. Het samenwerkingsverband trad naar buiten onder de naam "Steunpunt Voorzieningen" en organiseerde drie jaar lang regelmatig verdiepende studiebijeenkomsten² die een belangrijke bijdrage leverden aan de ontwikkeling en overdracht van methodiek bij de 30 voorzieningen van de nieuwe erkenningscategorie "1 bis".

Ondertussen was het ideeëngoed van nood aan verbinding, verbondenheid, netwerkontwikkeling en omgevingsondersteuning al een hele poos gerijpt, vooral bij de oorspronkelijke "ZIB"'s, maar stilaan ook bij andere voorzieningen in Vlaanderen. Hadron, Maria Goretti, Sporen en Stappen sloten aan bij wat vanaf 2002 de CANO-groep zou gaan heten.

CANO verzamelt sindsdien 8 organisaties die zich engageren om met de meest complexe problematieken te werken. Met een zinvolle en effectieve werking rond die moeilijke casussen als uitdaging, gingen zij verder op zoek naar mogelijkheden om eigen draagkracht te versterken en het methodiekenarsenaal uit te breiden.

Verbondenheid met de eigen leefomgeving was steeds bepalend; activering was een sleutelbegrip. De visie van de Centra voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning (CANO) werd voor een eerste maal uitgeschreven in oktober 2001.

De oproep die in 2002 weerklonk om zich via intekening in GKRB te engageren voor een betere uitstroom van de gemeenschapsinstellingen was dan ook geen grote stap, eerder een ondersteunde basis en opportuniteit om voluit met het CANO-gedachtegoed aan de slag te gaan.

Deze geactualiseerde CANO-visietekst is het gevolg van de gecontinueerde zoektocht naar het zo efficiënt en effectief mogelijk bereiken en begeleiden van onze doelgroep: zeer moeilijk te begeleiden jongeren en hun context.

Doorheen het protocolleringsproces werd de tekst verfijnd en meer gestroomlijnd.

¹ Poels V., olv Walgraave, L. De Zeer Intensieve Begeleidingstehuizen in het kader van de Bijzondere Jeugdbijstand; onderzoek naar de populatie en de opvang in de loop van de eerste twee werkingsjaren, Leuven, OGCJ, 1993

1. Uitgangspunten en visie

CANO is een geïntegreerd multimodaal en flexibel totaalconcept voor moeilijk begeleidbare jongeren en hun omgeving. De synergie tussen de delen maakt het mogelijk dat een traject snel, efficiënt en ononderbroken kan afgelegd worden op het moment dat er nood of vraag is.

De CANO-initiatieven situeren zich op de wrijvingspunten tussen jongeren en een samenleving die aan een voortdurende dynamiek onderhevig is. Zij zijn verankerd in die samenleving en voortdurend in evolutie, omdat ze zich afstemmen op de maatschappelijke evoluties en de daaraan verbonden evoluerende noden van de jongere en zijn context. Deze afstemming vraagt een permanente kritische reflectie op het eigen functioneren.

Jongeren kunnen bij aanvang van de begeleiding niet altijd terugvallen op effectieve steun van hun familie of relaties. Hun vriendenkring is beperkt of situeert zich in een negatieve peergroup. Toch staan de jongere én leefomgeving in focus van de CANO-acties, vertrekkend vanuit- en samen met het netwerk van de jongere. De opbouw van sociaal kapitaal³ dient in samenwerking met het gezin en de verschillende positief betrokken actoren uit de context van de jongeren te gebeuren. Coördinatie en uitbouw van een stevig netwerk zijn van groot belang.

Cruciaal is het geloof in positieve mogelijkheden en oplossingscapaciteiten van de jongere, van zijn of haar ouders en van andere relevante steunfiguren, gekoppeld aan structurele participatie: een expliciet gezamenlijk engagement om ontstane breuken te herstellen en te voorkomen.

Onvoorwaardelijk wil de CANO-voorziening voor elke adolescente jongere, zonder uitsluiting, partij zijn om samen met de verwijzer te zoeken naar een geschikt begeleidingstraject. Een CANO-voorziening spreekt een begeleidingsengagement uit naar de jongere die zij in begeleiding neemt. CANO engageert zich om van start te gaan met alle moeilijke, complexe problematieken en hulpvragen en zeker om aanklappend en geduldig te zoeken naar mogelijkheden. Crisissituaties of vastgelopen begeleidingssituaties zijn in principe geen aanleiding om de hulpverlening te beëindigen, maar creëren de uitdaging om anders naar het gedrag te kijken of te zoeken naar samenwerkingsmodaliteiten. CANO wil op deze manier een ankerpunt blijven.

CANO wil voor de ernstige problemen op zoek naar aanknopingspunten via permanente dialoog waarbij ouders als gelijkwaardige partner worden beschouwd. Dit kan slechts gebeuren mits ontwikkeling van samenwerkingsmodellen over de sectoren heen (jeugdpsychiatrie, drughulpverlening, voorzieningen van het VAPH...) én indien er grensverleggende methodieken en antwoorden kunnen gezocht en toegepast worden.

2. Doelgroep

De CANO-initiatieven richten zich op adolescenten (met focus op 14 tot 18-jarigen) en hun leefomgeving, die verwezen worden vanuit Jeugdrechtbank of Comité voor Bijzondere Jeugdzorg en die kampen met zeer ernstige problemen op diverse levensdomeinen (persoonlijk, in gezin, familie, vrienden, vrije tijd, opleiding/tewerkstelling, hulpverlening, huisvesting, buurt...).

³ HAGAN J., McCARTHY B., *Mean streets. Youth crime and homelessness*, Cambridge, University Press, 1997. Sociaal kapitaal ontstaat uit een geheel van sociaal gestructureerde netwerken van relaties tussen individuen, in families, scholen, vrienden die toelaten om kennis op te bouwen, een inzicht in de rechten en de plichten en een vertrouwdeheid geven met het maatschappelijke leven. Op basis daarvan kunnen constructieve sociale relaties opgebouwd worden. Hoe groter het sociale kapitaal hoe vruchtbaarder het maatschappelijke en sociale leven kan zijn.

